

Kütüphaneler ve BM 2030 Gündemi'nin Uygulanması*

*Libraries and Implementation of UN 2030 Agenda***

Çev.: “Herkes için Kütüphane” Program Ofisi

Öz

Bu yazı IFLA tarafından yayınlanan “Libraries and Implementation of UN 2030 Agenda” isimli bildirinin Türkçe çevirisidir. Kütüphaneler ve 2015-sonrası kalkınma gündemi (Ocak 2015) ile ilgili kılavuzu yürürlük dışı bırakan bu yeni güncellenmiş sürüm ile ilk başlıkta “IFLA Kütüphaneler Yoluyla Kalkınma” konusu ele alınmakta ve kılavuzun nasıl kullanılması gerektiği ve amacı hakkında bilgi verilmektedir. “Birleşmiş Milletler (BM) 2030 Gündemi’ni ve IFLA’nın Savunuculuk Yaklaşımını Anlamak,” isimli başlıkla 2030’a kadar olacak zaman çizelgesi hakkında bilgi verdikten sonra “BM 2030 Gündemi’nin Ulusal Düzeyde Nasıl Uygulanacağını Anlamak” başlığının altında ulusal kalkınma planları ile uygulama süreci ve hükümet öncelikleri anlatılmakta ve Cape Town Deklarasyonu, Afrika Birliği Gündemi 2063: İstedığımız Afrika, Açık Hükümet Ortaklığı, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD), BM Bölgesel Komisyonları, İklim Değişikliği ve Maliye ile İlgili Kalkınma Süreçleri gibi diğer ilgili süreçlerden bahsedilmektedir. Ek olarak, “Politika Belirleyicilerle Toplantılar Düzenlemek,” “BM 2030 Gündemi’ni ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri’nin (SKH) Uygulanmasını İzlemek,” “Kütüphane Kullanıcılarına Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri’ni Anlatmak” gibi süreci anlatan diğer başlıklar da bulunmaktadır. Yayınlanan bu yazının, Türk Kütüphaneciler Derneği, Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği, Okul Kütüphanecileri Derneği gibi meslek derneklerinin üyelerine mesleğin uluslararası alandaki değişim ve gelişimini gözlemlemeleri açısından fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca bu yazı, ilgili özel ve kamusal kurum ve kuruluşların gelecekteki planlama faaliyetleri açısından da bir kılavuz niteliğindedir.

Anahtar Sözcükler: IFLA; BM 2030 Gündemi; sürdürülebilir kalkınma hedefleri; bilgiye erişim.

Abstract

This is the Turkish translation of the work entitled “Libraries and Implementation of UN 2030 Agenda” published by IFLA. With this updated version which replaces the toolkit on Libraries and the post-2015 development agenda (January 2015), first, IFLA Action for Development

* International Federation of Library Associations and Institutions - IFLA Kütüphaneler ve BM 2030 Gündemi'nin Uygulanması Kılavuzu'nun Çevirisidir.

Translation of IFLA Libraries and Implementation of UN 2030 Agenda

** “Herkes için Kütüphane” Program Ofisi, Hacettepe Teknokent – Teknoloji Transfer Merkezi, www.herkesicin Kutuphane.org

“Libraries for Everyone” Program Office, Hacettepe Technopolis – Technology Transfer Center.

www.herkesicin Kutuphane.org

through Libraries programme is explained along with the information on how to use this toolkit and the purpose of it. After the explanation of the timeline till 2030 under the heading "Understand the UN 2030 Agenda and IFLA's advocacy," under the heading titled "Understand how the UN 2030 Agenda will be implemented at the national level," national development plans, implementation process and government priorities is discussed by giving examples from other related processes such as Cape Town Declaration, Africa Union Agenda 2063: The Africa We Want, Open Government Partnership, The Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), UN Regional Commissions, related development processes on climate change and financing. Additionally, there are other headings that explains the process, including, "Organise meetings with policymakers," "Monitor the UN 2030 Agenda and implementation of the SDGs," "Tell library users about the SDGs." It is believed that this toolkit will be useful for the people who are members of the Professional organizations such as, Turkish Librarians Association, University and Research Librarians Association, and Association of School Librarians to see the development and the change of the field universally. Also, this toolkit can be considered as a guideline by the relevant private and public institutions to plan their future activities.

Keywords: IFLA; UN 2030 Agenda; sustainable development goals (SDG); access to information.

IFLA Kütüphaneler Yoluyla Kalkınma Programı

Ekim 2015: Birinci sürüm

Not: Bu kılavuz ile Kütüphaneler ve 2015-sonrası kalkınma gündemi (Ocak 2015) ile ilgili kılavuz güncellenmektedir ve yürürlük dışı kalmaktadır. Bir önceki sürüm referans amaçlı olarak çevrimiçi ortamda kalmaya devam edecektir.

Giriş: Bu Kılavuz Nasıl Kullanılmalıdır?

Kütüphaneler kalkınmaya önemli katkıda bulunmaktadır. Bu kılavuzun amacı ülkelerin ***Dünyamızı dönüştürüyoruz: 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi***'nin ("UN 2030 Agenda") gerekliliklerini karşılamak için hazırlayacakları ulusal ve bölgesel planlara kütüphanelerin ve bilgiye erişimin dahil edilmesinde yapılacak savunuculuk faaliyetlerini desteklemektir.

Kütüphanelerin BM 2030 Gündemi'nin tamamının ilerlemesinde lider rol oynayabileceklerini göstermeleri zorunludur. Her ne kadar SKH'ler (Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri) evrensel amaçlar olsa da, her bir ülke bu amaçlara ulaşılmasına yönelik ulusal stratejiler geliştirmekten ve uygulamaktan sorumlu olacak, aynı zamanda da hedeflerin her birine yönelik kendi ilerlemesini takip etmesi ve raporlaması beklenecektir. Bu planların geliştirilmesi sürecinde, her bir ülkedeki kütüphanecilik camiası devlet yöneticilerine ülkenin kalkınma önceliklerine kütüphanelerin nasıl maliyet-etkin ortaklar olarak katkıda bulunabileceğini anlatabilmek için açık bir fırsat bulacaktır. Kütüphanelerin yerel düzeyde kalkınmadaki önemli rolünün tanınmasını güvence altına almak ve kütüphanelerin bu rolü devam ettirebilmesi için gerekli kaynakları almasından emin olmak için, savunuculuk faaliyeti artık hayati önem taşımaktadır.

Devletinizin SKH'leri nasıl uygulanacağını belirleyeceği plan içerisinde kütüphanelerin de söz sahibi olabilmesi için **şimdi başlayıp Aralık 2015'e kadar** gerekli adımları atın:

- Kalkınma planlarına yönelik ulusal danışma toplantılarına **katılın**.
- Kütüphaneleri savunmak için politika belirleyicilerle toplantılar **düzenleyin**.

Bu Kılavuzun Amacı

Bu kılavuz öncelikle ulusal düzeyde savunuculuk faaliyeti gerçekleştiren kütüphaneciler için hazırlanmıştır. Ayrıca, yerel düzeyde savunuculuk faaliyetleri yürüten ve kütüphanelerinde BM 2030 Gündemi hakkında farkındalık oluşturmak üzere faaliyetler düzenleyen kütüphanecilerin de ilgisini çekecektir.

Bu kılavuz şunları yapmanıza yardımcı olacaktır:

- 1) BM 2030 Gündemi sürecini ve IFLA'nın bu bağlamdaki savunuculuğunu **anlamak**;
- 2) BM 2030 Gündemi'nin ulusal düzeyde nasıl uygulanacağını **anlamak**;
- 3) Kütüphanelerin ve bilgiye erişimin tüm SKH'ler bağlamında ulusal kalkınmaya yaptıkları katkıyı politika belirleyicilere göstermek için toplantılar **düzenlemek**;
- 4) BM 2030 Gündemi'ni ve SKH'lerin uygulanmasını **izlemek**;
- 5) Kütüphane kullanıcılarına SKH'leri **anlatmak**.

Teşekkürler, bir sonraki adımlar.

IFLA'nın, üyelerimizin, Lyon Deklarasyonu'nu imzalayan ülkelerin¹ ve sivil toplum ve BM üyesi ülkelerin içerisindeki koalisyon ortaklarının savunuculuk faaliyetleri sonucunda, bilgiye erişim konusu ve "Sürdürülebilir kalkınma için barışçıl ve kucaklayıcı toplumlar yarat, herkesin adalete erişimini sağla ve her düzeyde etkili, hesap verebilir ve kucaklayıcı kurumlar sağla" ifadesinden oluşan 16. hedef başlığı altında SKH'ler içerisinde resmen tanınmıştır:

Hedef 16.10: "Ulusal mevzuata ve uluslararası anlaşmalara uygun olarak, halkın bilgiye erişimini güvence altına al ve temel özgürlükleri koru"

Kültür (hedef 11.4) ve Bilgi ve İletişim Teknolojileri (hedefler 5b, 9c, 17.8) de SKH'ler içerisinde dâhil edilmiştir. Ayrıca, evrensel okuryazarlık da BM 2030 Gündemi vizyonu içerisinde tanınmaktadır.

BM tarafından tanınmış olmak sadece bir ilk adım olup, asıl iş SKH'lerin devletler tarafından 1 Ocak'dan (2016) itibaren uygulanmaya başlaması ile birlikte başlayacaktır. Devletlerin SKH'leri uygularken bilgiye erişim ve kütüphaneleri tanıyıp destek vermeye karar vermesi için ulusal düzeydeki savunuculuk hayati önemdedir.

1. BM 2030 Gündemi'ni ve IFLA'nın Savunuculuk Yaklaşımını Anlamak

Arkaplan

Eylül 2015'de, Birleşmiş Milletler Üye Ülkeleri, içerisinde IFLA'nın da bulunduğu birçok paydaş ile üç yıldan daha uzun süren müzakereler ve yoğun çalışmalar sonrasında, Binyıl Kalkınma Hedefleri²'nin yerini almak üzere *Dünyamızı dönüştürüyoruz: 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi* adıyla 2015-sonrası Kalkınma Gündemi'ni benimsedi.

Yeni BM 2030 Gündemi, ekonomik, çevresel ve sosyal kalkınma alanlarına yayılmış toplam 169 amaçtan oluşan 17 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi'ni (SKH) içeren kapsayıcı ve bütünleşmiş bir çerçevedir. Bu hedefler, tüm ülkelerin dünyamızı insanlar ve gezegenin kendisi için daha iyi hale getirmek yönünde aktif rol almasını öngören bir planı teşkil etmektedir.

BM 2030 Gündemi tüm BM Üye Ülkeleri'nin yoksullukla mücadele, iklim değişikliği ve toplumların kalkınması konularına odaklanmalarına yardımcı olacaktır. Bu Gündem'in başarıyla

¹ <http://www.lyondeclaration.org/signatories/>

² <http://www.un.org/millenniumgoals/>

gerçekleştirilmesi ile **hiç kimse geride bırakılmayacaktır**. Dünyadaki **tüm ülkelerin** bu hedeflere ulaşması zorunludur. BM 2030 Gündemi politik bir taahhüttür ve bu da kütüphaneler ve sivil toplum da dâhil olmak üzere herkesin, devletlerin SKH uygulamalarının sorgulanmasında rolü olduğu anlamına gelmektedir.

Kütüphaneler BM 2030 Gündemi vizyonunu ve SKH'lerin birçok yönünü desteklemektedir. Kütüphaneler toplumun her düzeyindeki kalkınmada hayati rol oynayabilecek kilit önemdeki kamu kurumlarıdır.

BM 2030 Gündemi şunlardan oluşmaktadır³:

- 1) Deklarasyon
 - 2030'daki dünya vizyonu
- 2) Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (17 hedef, 169 amaç)
 - Dünyanın 2030'a kadar başarmak zorunda oldukları – yoksulluğu tamamen yok etmekten iyi eğitim sistemlerine, sürdürülebilir şehirlere, barış ve adalete kadar
- 3) Uygulama Yolları
 - Kim ödeyecek, maliyeti ne kadar olacak
- 4) Takip ve inceleme – küresel göstergeler de dâhil olmak üzere (Mart 2016'da nihai hale getirilecek ve onaylanacaktır)
 - Hangi ülkelerin hedeflere ulaşmada doğru yolda olduğunu nasıl bileceğiz?

IFLA'nın Savunuculuk Yaklaşımı

Bilgi ve iletişim teknolojileri'nin (BİT) mevcut hale getirilmesinin yardımıyla toplumun her kesiminde bilgiye erişimi arttırmak, sürdürülebilir kalkınmayı destekler ve insanların hayatlarını iyileştirir. IFLA, son iki yıldan beri bilgiye erişim, BİT ve kültür başlıklarının BM 2030 Gündemi⁴ içerisinde yer almasını sağlamak amacıyla savunuculuk faaliyetleri sürdürmektedir.

IFLA bu konuların daimi savunucusu olmuştur - tüm devletler SKH'lere ulaşmayı taahhüt ettiği için SKH'ler bilgiye erişimi ve kütüphaneleri geliştirmek için önemli bir araçtır, ancak IFLA başka platformlarda da savunuculuk faaliyetlerine ve kapasite inşasına devam edecektir.

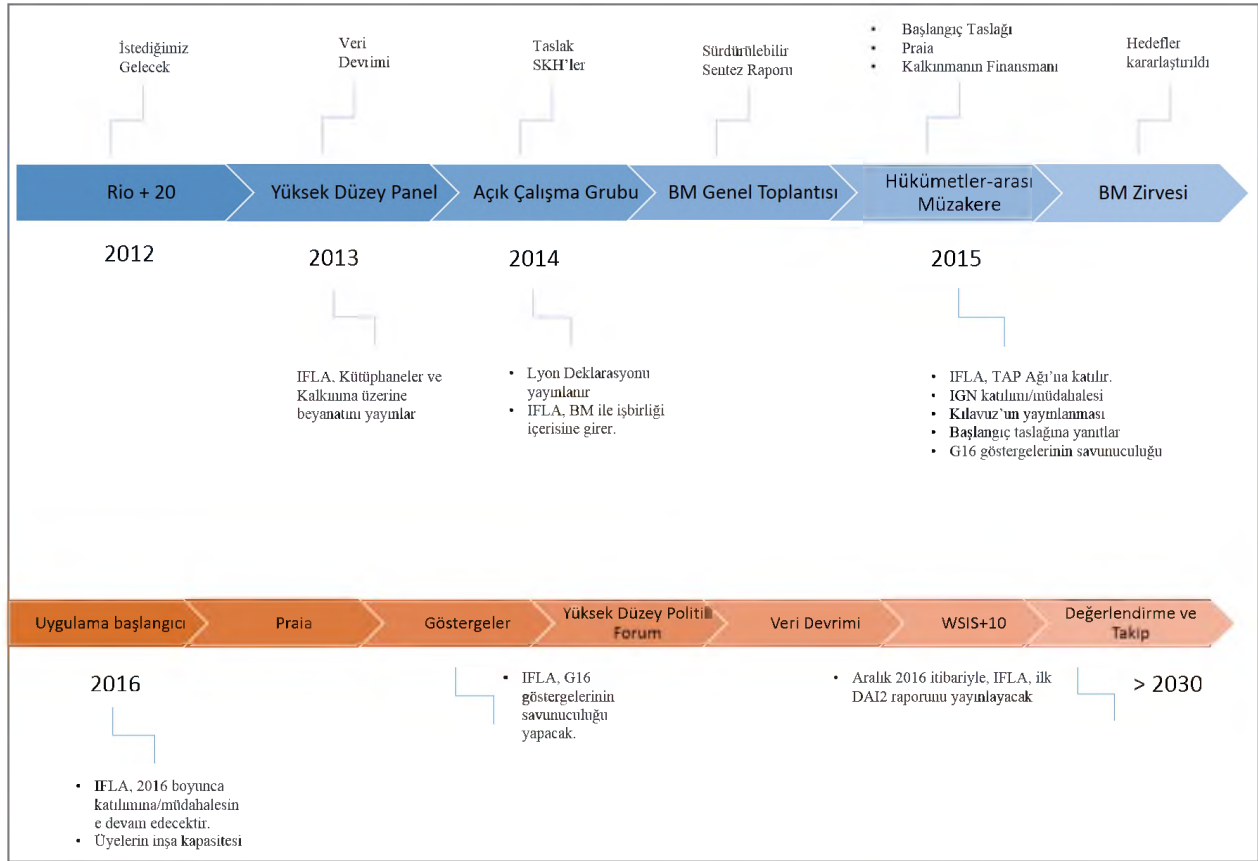
2030'a Kadar Zaman Çizelgesi

Bu zaman çizelgesinde (Şekil 1) Eylül 2015'te BM 2030 Gündemi'nin benimsenmesine kadar olan süreçteki temel faaliyetleri ve sonuç belgeleri (mavi renkte) ile uygulamanın 1 Ocak 2016'da başlamasından sonraki faaliyetleri (kırmızı renkte) gösterilmektedir. IFLA'nın bir sonraki yılda gerçekleştirmeyi planladığı faaliyetler çizelgenin alt kısmında belirtilmiştir.

Zaman çizelgesinden de görüleceği üzere, BM 2030 Gündemi'nin uygulanması, izlenmesi ve incelenmesi konularını etkileyecek henüz sonuçlanmamış faaliyetlerle birlikte henüz başlamamış faaliyetler de bulunmaktadır. IFLA izleme ve inceleme süreçlerine dâhil olmaya şu yollarla devam edecektir:

³ <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>

⁴ Lyon Declaration on Access to Information and Development, <http://www.lyondeclaration.org/>, Türkçe sürüm: <http://www.tk.org.tr/index.php/TK/article/view/2461/2444>

(Şekil 1): BM 2030 Gündemi Zaman Çizelgesi

Göstergeler

Göstergeler SKH'lerin gerçekleşmesine yönelik ilerlemeyi ölçmek için kullanılacaktır. Küresel göstergeler çerçevesi Mart 2016'da tamamlanacaktır. Devletlerin Hedef 16.10'un gerekliliklerini yerine getirmek üzere ilerleme kaydettiğinden emin olmak için, IFLA bilgiye erişim, BİT, kültür ve okuryazarlık göstergelerine ilişkin danışma süreçlerine katkıda bulunmuştur (Bkz. Ek 4: Gösterge önerileri).

Üst-Düzey Politik Forum

SKH'lerin karşılanmasına yönelik ilerleme 2016 yılından başlamak üzere her dört yılda bir BM Üst-Düzey Politik Forum'u tarafından izlenecektir. IFLA da bu sürece ve bilgiye erişim, BİT, kültür ve okuryazarlık amaçlarına ulaşılmasına yönelik ilerlemenin danışma çalışmalarına dâhil olacaktır.

Bilgiye erişim faaliyetlerinin etkisini ölçeceğiz ve Hedefler'e ulaşılmasına yönelik ilerlemeyi Aralık 2016'ya kadar yayımlamayı planladığımız Kalkınma ve Bilgiye Erişim (DA2I) başlıklı bir ilk raporda bildireceğiz.

2. BM 2030 Gündemi'nin Ulusal Düzeyde Nasıl Uygulanacağını Anlamak

Ulusal Kalkınma Planları

Ulusal kalkınma planları birçok ülkede kamu harcaması ve hükümet programı önceliklerini şekillendirecektir. Bu planlarda ya bir tek ulusal kalkınma planı bulunacak, ya da planların içerisinde diğer başka birçok konunun yanında genişbant, dijital dâhil olma ve sosyal kalkınma planları yer alacaktır. Kütüphanelerin tüm hedeflere yönelik katkılarının gösterilmesiyle,

kullanıcılara fayda sağlayan ulusal stratejilerin ve programların uygulanmasına yönelik olarak kamu kurumları veya diğer kurumlarla ortaklık kurmada çok güçlü bir konumda olacaktır. Bilgiye erişim ve kütüphaneler, yoksullukla mücadele, tarım, nitelikli eğitim, sağlık, halkın BİT erişimi, evrensel hizmet sağlanması, kültür, ekonomik büyüme ve tüm diğer hedeflere ulaşılmasını destekleyebilir.

Bilgiye erişim tüm kalkınma alanlarına yönelik faaliyetleri destekleyebilecek bir konudur.

Eğer bilgiye erişim ve kütüphaneler Ulusal Kalkınma Planları'na dâhil edilmiyorsa, bu durum bir fırsatı kaçırmış olmanın çok daha ötesindedir. Hükümetler kamusal erişim, bilgi ve beceri sağlamak amacıyla kütüphaneleri görmezden gelerek başka kurumlara fon sağlamayı seçebilir; ya da kamusal erişime duyulan ihtiyacın önemini hiç kabul etmeyebilir. Bu kılavuzu kullanarak, kütüphanelerin sağlık, eğitim, ekonomik ve kültürel hedefler bağlamındaki değerini gösterebilecek, kamu kurumlarına kütüphanelerin yüksek nitelikli programlar ve hizmetler sunabilmelerini sağlayacak yeterli kaynaklara duyduğu ihtiyacın karşılanması gerekliliğini savunabileceksiniz.

Her bir hedefe ilişkin örnekler ve tartışma noktaları daha sonra yayımlanacak Kütüphaneler ve SKH'ler (Libraries and the SDGs) adlı kitapçıkta yer alacaktır. Ek 3'te bir özet sunulmuştur.

Uygulama Süreci ve Hükümet Öncelikleri

SKH'lerin uygulanmasında⁵ her bir ülkenin farklı bir yaklaşımı olacaktır. SKH'ler ülkelerin koşullara göre **uyarlanacak** ve **yerelleştirilecektir**. Ulusal hükümetler kendi durumlarına göre kimi hedefleri daha çok kimi hedefleri de daha az vurgulayacak, buna göre yerel hedefler belirleyecektir. Ayrıca, ulusal önceliklere yönelik ilerlemenin ölçülebilmesini sağlayacak ulusal, yerelleştirilmiş göstergeler belirleyeceklerdir. Bu nedenle ülkenizde kimin sorumlu olduğunu ve hükümetinizin önceliklerinin neler olduğunu bilmek önemlidir.

Ülkeler, BM 2030 Gündemi'nin yerel düzeyde ana akım haline gelmesine ve Gündem⁶'deki öncelikli alanların hedeflenmesine yönelik Birleşmiş Milletler Kalkınma Grubu (UNDG), Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ve diğer kurumlar tarafından desteklenecektir.

Bu yaklaşımlar kabaca Tablo 1'deki gibi özetlenebilir⁷:

⁵ <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>

⁶ Bu süreçle ilgili özet bilgi şu adreste mevcuttur: <https://undg.org/home/undg-mechanisms/sustainable-development-working-group/country-support/>

⁷ IFLA her bir ülkedeki ilerlemeyle ilgili güncellemelerin yapılabileceği bir Google Dokümanı oluşturmuştur. Ülkenize ilişkin bilgiyi şu adresten girebilirsiniz: https://docs.google.com/spreadsheets/d/1-A6iWAS5V6jLm8UsReNLeMPp_wxjqt_aNRva8YEE-3M/edit#gid=0

(Tablo 1): SKH'lerin Uygulanmasına Yönelik Yaklaşımların Özeti

Süreç	Önerilen strateji	Örnek ülkeler	Toplantı yapmak için hedeflenmesi gereken politika belirleyici
1. Yeni ulusal kalkınma planı	Ülkede SKH'ler kullanılarak ve esas alınarak yeni bir ulusal kalkınma planı oluşturulacak. Danışma sürecinde yer alarak bilgiye erişimin tüm SKH'ler bağlamındaki katkısını vurgulayın; Savunuculuk faaliyetinizi desteklemek için Cape Town Deklarasyonu ve Bilgiye Erişim ve Kalkınma Konulu Lyon Deklarasyonu gibi diğer deklarasyonları kullanın	Tanzanya ⁸ Uganda ⁹	SKH'lerden sorumlu Bakan ya da yetkili devlet görevlisi. Dış İşleri Bakanlığı, Ulusal Kalkınma Bakanlığı ya da başka bir Bakanlık'ta bulunabilir.
2. Mevcut ulusal kalkınma süreci	SKH'ler mevcut ulusal kalkınma sürecine dâhil edilecektir.	Zimbabve Kolombiya Gabon Endonezya	Ulusal kalkınma Bakanlığı ya da Bölümü'ndeki Bakan ya da yetkili devlet görevlisi.
3. Plan ve süreç çeşitliliği	Bu ülkelerde bir tek ulusal kalkınma planı bulunmadığı için SKH'ler birçok farklı portfolyo ve politika içerisine entegre edilecektir. Politikalar SKH'lere atıfta bulunmak üzere güncellenebilir ya da güncellenmeyebilir.	A.B.D. Birleşik Krallık Avustralya Almanya ¹⁰	Hedeflenecek Bakanlıklar ya da Bölümlerdeki Bakan ya da yetkili devlet görevlisi, örneğin Sağlık Bakanlığı, Eğitim Bakanlığı, Kültür Bakanlığı, Toplumsal Dâhil Olma Bakanlığı
4. Henüz bilinmiyor	Hentüz sürecin nasıl gelişeceği bilinmiyor.		Ülkenizdeki Daimi BM Misyonu'nun web sitesini ziyaret edin. Burada duyurular yayınlanmış olabilir. Ülkenizdeki BM Ülke Temsilciliği ile iletişim kurun ¹¹

Diğer İlgili Süreçler

SKH'lere bağlı olan ya da SKH'lere ulaşılmasına yardımcı olabilecek diğer kalkınmaya ilişkin ve bölgesel süreçler de bulunmaktadır. SKH'ler diğer her şeyden tamamen ayrı değildir - birçok ülkede diğer kalkınma öncelikleri ile entegre olmuş durumdadırlar. Bu sürece dâhil olan üye ülkelerde ülkenizin uygulamaya nasıl yaklaşacağını belirleyecek olan bölgesel ve tematik

⁸ Bir sonraki 5 Yıllık Kalkınma Planı'na SKH'leri dahil edecektir. : <http://tz.one.un.org/media-centre/press-releases/157-joint-press-release-seventeen-sustainable-development-goals-launched-in-tanzania-a-peoples-agenda-for-development>

⁹ SKH'leri İkinci Ulusal Kalkınma Planı'na tamamen entegre edecektir: <http://www.silofighters.org/hitting-the-ground-running-the-sdgs-in-uganda/>

¹⁰ SKH'leri halen ulusal öncelikler içerisine dâhil etmiştir.

¹¹ BM Ülke Ekipleri, özellikle de BM Kalkınma Programı (UNDP) ülkelerin SKH'leri uygulamasında önemli rol oynayacaktır. Ülkenizdeki BM Ülke Ekibi'ni tanımak ve iletişim kurmak için: <https://undg.org/home/country-teams/unct-home/>

yaklaşımlar söz konusu olabilir. Bu şekilde sınırlı olmamakla birlikte, bunlar aşağıdaki gibi olabilir:

Cape Town Deklarasyonu

Angola, Burkina Faso, Cape Verde, Fildişi Sahili, Lesotho, Gine, Madagaskar, Malawi, Mozambik, Nijerya, Güney Afrika, Güney Sudan ve Swaziland'dan gelen bakanlar ve ülke temsilcileri kütüphanelerin SKH'ler bağlamındaki önemini destekleyen bir bildirgeyi Ağustos 2015'teki IFLA Kongresi'nde imzalamışlardır¹².

Afrika Birliği Gündemi 2063: İstedğimiz Afrika

Afrika Birliği¹³, 2015-sonrası kalkınma gündemine¹⁴ ilişkin Ortak Afrika Duruşu hareketinin faaliyetleri sonucunda SKH'ler ile 2063 Gündemi: İstedğimiz Afrika¹⁵ arasında birbiri ile bağlantılı, iletişim kurabilecek bir dizi alan tespit etmiştir.

Açık Hükümet Ortaklığı

Açık Hükümet Ortaklığı (The Open Government Partnership -OGP)¹⁶ kendisine üye ulusal hükümetlerle şeffaflık, sivil toplum katılımı, yolsuzlukla mücadele ve açık ve hesapverebilir devlet konularında birlikte çalışan uluslararası bir kurumdur. Ortaklık, kendisine üye ülkelerde Ulusal Eylem Planları'nın Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin (SKH) uygulanması için etkili araçlara dönüşmesi yönünde kullanılması için bir bildirge yayımlamıştır.¹⁷ OGP kendisi de 16. hedefin Ulusal Kalkınma Planları'na entegre edilmesine adanmış durumdadır. Moldova, Gürcistan ve Ukrayna gibi ülkelerde bilgiye ve kütüphaneye erişim konuları bu ülkelerin OGP Eylem Planları'nda hali hazırda taahhüt edilmiş durumdadır.

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD)

OECD¹⁸ de kendisine üye 34 ülkeyi SKH'ler bağlamında politika bütünlüğü, ortaklıklara destek, veri mevcudiyetini güçlendirme ve Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Sistemi (Programme for International Student Assessment - PISA) gibi mevcut değerlendirme araçlarını uyarlayarak destekleyecektir.¹⁹

BM Bölgesel Komisyonları

Latin Amerika ve Karayipler Ekonomik Komisyonu (ECLAC)²⁰ da dâhil olmak üzere, BM Bölgesel Komisyonları, SKH'lerin küresel ve ulusal düzeyde uygulanması, izlenmesi ve incelenmesi açısından önemli bir köprü görevi göreceklerdir.²¹ Bu komisyonların varlığı her bir bölgedeki SKH'lerin uygulanmasına etki edecektir.

¹² <http://www.ifla.org/files/assets/wlic/2015/documents/cape-town-declaration-of-ministers.pdf>

¹³ <http://agenda2063.au.int/>

¹⁴ http://www.uneca.org/sites/default/files/uploaded-documents/Macroeconomy/post2015/cap-post2015_en.pdf

¹⁵ http://agenda2063.au.int/en/sites/default/files/03_Agenda2063_popular_version_ENG%2021SEP15-3.pdf

¹⁶ <http://www.opengovpartnership.org/>

¹⁷ http://www.opengovpartnership.org/sites/default/files/attachments/OGP_declaration.pdf

¹⁸ <http://www.oecd.org/>

¹⁹ <http://www.oecd.org/dac/sustainable-development-goals.htm>

²⁰ <http://www.cepal.org/>

²¹ <http://www.cepal.org/en/pressreleases/eclac-will-support-regions-countries-foster-alliances-and-ensure-success-2030-agenda>

İklim Değişikliği ve Maliye ile İlgili Kalkınma Süreçleri

Afet Riski Azaltma konulu olarak Mart 2015'te Japonya'nın Sendai kentinde yapılmış olan Üçüncü BM Dünya Konferansı'nda bu konuyla ilgili küresel bir gündem geliştirilmiştir.²² Bu konu kültürel mirasın geliştirilmesi ve muhafaza edilmesi açısından önemlidir.

Kalkınmaya yönelik maliye planlaması Temmuz 2015'te Etiyopya'da Addis Ababa Eylem Gündemi çerçevesi²³ ile kabul edilmiştir. Bu çerçeve bir açık erişim bilgi paylaşımı platformunun oluşturulmasını gerektirmektedir ve IFLA da bunu desteklemektedir.²⁴

İklim değişikliğine ilişkin olarak, Aralık 2015'te Paris'te yapılacak olan COP21²⁵ konferansında küresel bir anlaşmaya varılması beklenmektedir.

3. Politika Belirleyicilerle Toplantılar Düzenlemek

Kütüphanelerin ve bilgiye erişimin ulusal kalkınmaya ve SKH'lerin tamamına nasıl katkıda bulunduğunu gösterin.

Şimdi harekete geçin ve aşağıdaki adımları izleyerek politika belirleyicilerle toplantılar düzenleyin:

- 1) Kütüphane sektöründen temsilcileri **tanımlayın**;
- 2) Uygulama sürecini ve hükümet önceliklerini **tanımlayın**;
- 3) Kütüphane stratejisini ve anahtar mesajları **geliştirin**;
- 4) Politika belirleyicilerle toplantılar düzenleyin ve danışma süreçlerine **katılın**;
- 5) Medyayı, ortakları ve toplum liderlerini **kullanın**;
- 6) Süreci **izleyin**.

3.1. Kütüphane Sektöründen Temsilcileri Tanımlayın

BM 2030 Gündemi içerisinde kütüphanelerin sesinin koordineli, ulusal düzeyde yaygın olarak desteklenen ve IFLA'nın uluslararası konumu ile uygun bir şekilde duyurulması çok önemlidir. Kütüphanecilik camiasından iki ya da üç yetkili temsilci seçip savunuculuk faaliyetlerini uygulayın ve toplantılar düzenleyin. Örnek olarak, ulusal kütüphaneciler derneği, milli kütüphane ve/veya önde gelen halk kütüphaneleri ve araştırma kütüphaneleri temsilcileri.

3.2. Uygulama Sürecini ve Hükümet Önceliklerini Tanımlayın

Ülkenizdeki politika belirleyicilerin kim olduğunu, önceliklerini ve SKH'lerin uygulanması bağlamındaki planlanmış faaliyetlerinin neler olduğunu tanımlamak için **“BM 2030 Gündemi'nin ulusal düzeyde nasıl uygulanacağını anlayın”** başlıklı Bölüm 2'ye bakın.

3.3. Kütüphane Stratejisini ve Anahtar Mesajları Geliştirin

Bu konuya ilişkin daha fazla bilgi yakın zamanda yayımlanacak olan Kütüphaneler ve SKH'ler adlı kitapçıkta bulunabilecektir.

Bilgiye erişimin önemine ilişkin mesajların dünyanın her yerinde yeteri kadar güçlü olabilmesi için toplantılarınızda ulusal önceliklere vurguda bulunulması ve IFLA'nın küresel mesajlarındaki hususlara atıfta bulunulması çok önemlidir. Daha fazla bilgi için **bkz. Ek 2:**

²² <http://www.unisdr.org/we/coordinate/hfa>

²³ http://www.un.org/esa/ffd/wp-content/uploads/2015/08/AAAA_Outcome.pdf

²⁴ <http://www.ifla.org/node/9702>

²⁵ <http://www.cop21paris.org>

Bilgi Notu: Kütüphaneler ve bilgiye erişim ulusal kalkınmaya önemli katkı sağlamaktadır.

Farklı ülke ve kültür bağlamlarında gerekli uyarlamaların yapılmasına ihtiyaç duyulabilir ve bununla ilgili IFLA tarafına geribildirimde bulunulması çok önemlidir.

Toplantıyı planlayın ve ön araştırmanızı yapın:

- Görüşeceğiniz kişi, ilgili Bakanlığın ya da bölümünün öncelikleri ve hükümetin ulusal çıkar öncelik sıralaması hakkında ne biliyorsunuz?
- Ülkenizdeki bilgiye erişim ve kütüphanelere ilişkin mevcut yatırımlar ve politikalar hakkında ne biliyorsunuz?
- Hangi tartışma konuları sizin için en ilgili ve anlamlı konulardır?
- Bilgiye erişimi desteklemekten görüştüğünüz temsilcinin ya da devletin kazanacağı tam olarak nedir? Bilgiye erişimin ülkenize sağlayacağı fayda nedir?
- Toplantı süresince hangi hususu kim sunacaktır?

3.4. Politika Belirleyicilerle Toplantılar Düzenlemek ve Danışma Süreçlerine Katılmak

Kütüphanelerin tüm SKH'lere yönelik katkılarının gösterilmesi yoluyla, kütüphaneler kullanıcılara fayda sağlayan ulusal stratejilerin ve programların uygulanmasına yönelik olarak kamu kurumları veya diğer kurumlarla ortaklık kurmada çok güçlü bir konumda olacaktır. Ulusal kalkınma planları çok sayıda kamu harcama planlaması ve program önceliklerini şekillendirmektedir. Kütüphanelerin bu planlara dâhil edilebilmesini sağlayacak fırsatları tespit edin.

Bu toplantılara ve danışma süreçlerine dâhil olmanın temel amacı kütüphanelerin SKH'lere yapmakta olduğu katkıyı ve bilgiye erişimin önemini anlatmak olmalıdır.

Ülkenizdeki politika belirleyicileri tanımlayın:

- Eğer ülkenizde SKH'lerin uygulanması ile görevlendirilmiş bir bakan ya da yetkili devlet görevlisi varsa onlardan toplantı talebinde bulunun;
- Ayrıca, kendi konumunuzu güçlendirmek üzere diğer kilit bakanlıklardan da görüşme talebinde bulunabilirsiniz. Çoğu ülkede kütüphaneler Eğitim, Kültür, Dâhil Olma, İletişim ve BİT bakanlıkları ile yakın işbirliği içerisinde çalışmaktadır;
- BM Ülke Ekipleri, özellikle de BM Kalkınma Programı (UNDP) ülkelerin SKH'leri uygulamasında önemli rol oynayacaktır. Ülkenizdeki BM Ülke Ekibi'ni tanıyın ve onlarla iletişim kurun.²⁶

Danışma Toplantılarına Katılın

Birçok ülkede SKH'lerin uygulanmasına yönelik forumlar ve resmi danışma toplantıları düzenlenecektir. Açık gördüğünüz her fırsatı değerlendirin. Ülkenizde buna ilişkin hangi toplantıların düzenlendiğini görmek için medyayı veya ülkenizdeki Kalkınma Bakanlığı'nın ya da BM Kalkınma Programı'nın (UNDP) web sitelerini takip edin.

3.5. Medyayı, ortakları ve toplum liderlerini kullanın

Eğer kütüphaneler medya, ortaklar ve toplum liderleri ile birlikte çalışırsa, savunuculuk faaliyetleriniz daha etkili olabilecek, sizin duruşunuz kütüphane sektörünün dışarısında da sesini duyuracak ve perçinlenecektir.

Medya sizin duruşunuza destek sağlayabilir. Eğer bir konunun medyada yüksek görünürlüğü varsa, politika belirleyicilerin dikkatini çekme şansı daha yüksektir.

²⁶ <https://undg.org/home/country-teams/unct-home/>

Ortaklar ve sizinle koalisyonda olan kurumlar da sesinizin daha güçlü çıkmasına yardımcı olabilir. Bir koalisyon oluşturmak zorunlu değildir, ancak sizin duruşunuza önemli bir destek olduğunu gösterebilir. Kütüphanecilik alanından (kütüphaneciler derneği yoluyla) ve diğer alanlara ait kurumlardan oluşan bir koalisyon, belirli hedeflere yönelik birlikte çalışma konusunda anlaşmış olduğunuzu gösterir. Bu anlaşmanın resmiyeti olmak zorunda değildir, ancak her iki tarafa da fayda sağlaması gereklidir. Örnek olarak, IFLA Şeffaflık, Hesapverebilirlik ve Katılımcılık Ağı (TAP Network) bağlamında bilgiye erişimin geliştirilmesi için kütüphanecilik alanında olmayan kurumların olduğu bir koalisyona katılmaktadır.

Toplum liderleri ilgili bakanlık içerisinde sizin konumunuzu güçlendirecek karar vericilerin kendileri olabileceği gibi, sizin duruşunuzu daha görünür kılacak etkili bir kişi de olabilir. Sizinle birlikte çalışmak isteyebilecek toplum liderleri olup olmadığını değerlendirin.

3.6. Süreci İzleyin

Her bir ülke uygulama sürecine farklı zamanlarda farklı şekilde yaklaşacaktır. Bu nedenle, ortaya çıkan fırsatları kullanabilmek için ülkenizdeki gelişmeleri sürekli olarak izlemeniz önemlidir.

Diğer kuruluşların ve sivil toplumun yanında, kütüphanelerin hükümetlerin SKH'lerin gerçekleştirilmesine yönelik çalışmalarını izlemek açısından önemli bir rolü bulunmaktadır.

4. BM 2030 Gündemi'ni ve SKH'lerin Uygulanmasını İzlemek

SKH'ler önümüzdeki 15 yıl boyunca uygulanacaktır. Hükümetler SKH'leri yerine getirmeye yönelik çalışırken önceliklerinde ve kaynak yapılarında değişiklikler de olacaktır.

IFLA'ya Geribildirim

IFLA'ya geri bildirimde bulunmanız bizim toplantılar düzenlemede, mesajlarınızı geliştirmede ve yerel uygulamada kanıtlar ve örnekler sağlamada size destek olmamızı sağlayacaktır. Bu nedenle, aşağıdaki durumlarda lütfen Fiona Bradley ve Stuart Hamilton ile iletişim kurun:

- Politika belirleyicilerle bir toplantı plandığınızda veya gerçekleştirdiğinizde;
- BM 2030 Gündemi hakkında daha fazla bilgiye veya yapacağınız toplantıda daha fazla örneğe ihtiyaç duyduğunuzda;
- Ülkenizdeki potansiyel koalisyon ortaklarına ilişkin bağlantılara veya tavsiyelere ihtiyaç duyduğunuzda.

5. Kütüphane Kullanıcılarına SKH'leri Anlatmak

“Gerçek anlamda katılımcılık ve bilgiye erişim güçlendirmenin temel yapı taşlarıdır” Birleşmiş Milletler Kalkınma Grubu²⁷

Her bir ülkeden, herkesin SKH'lerin ne olduğunu ve bunların ulusal ve yerel düzeyde nasıl uygulanacağını bilmesini garanti altına alması istenmiştir. Kütüphaneler bu konuda yardımcı olabilir. BM 2030 kapsamında, her kütüphane çalışanının, kütüphaneleri ziyaret eden herkesin söz konusu hedefler hakkında bilgi sahibi olmasını sağlamada bir rolü bulunmaktadır:

- Hedefleri bilindik kılın: Kütüphanenizde SKH'ler hakkında bilgi paylaşın. Bu Hedefler hakkında daha fazla bilgi çevrimiçi ortamda mevcuttur²⁸;

²⁷ <https://undg.org/wp-content/uploads/2015/10/Mainstreaming-the-2030-Agenda-UNDG-Interim-Reference-Guide-to-UNCTs-7-October-2015.pdf>

²⁸ <https://sustainabledevelopment.un.org/topics>

- Ülkenizdeki insanların hedeflerden ne beklediği hakkında daha fazla bilgi edinmek için The World We Want²⁹ websitesini ve MyWorld veri sitesini ziyaret edin³⁰.
- BM Merkezi Kütüphaneler'in (UN Depository Libraries) hedeflere ulaşılmasında karar vericilere yardımcı olacak bilginin ve araştırmaların iletilmesinde önemli bir rolü bulunmaktadır.³¹

²⁹ <https://www.worldwewant2015.org>

³⁰ <http://data.myworld2015.org>

³¹ <http://unic.un.org>

Ek 1: Örnek mektup: Kütüphanecilik Dernekleri'nin politika belirleyicilerle iletişimi için

KURUM ANTETİ/LOGOSU

Bakan Adı

Adres

Tarih

Sayın (*Bakan ya da Bakan Danışmanı adı*),

Dünyanın her yerinde halkın bilgiye erişimi kendi hayatlarını iyileştirebilecek şekilde bilgiye dayalı kararlar vermelerini sağlamaktadır. Güncel ve ilgili bilgiye erişimi olan toplumların yoksulluğu ve eşitsizliği yok etme, tarımsal üretimi geliştirme, nitelikli eğitim sunma ve insanları sağlık, kültür, araştırma ve yenilikçilik anlamında destekleme anlamında çok güçlü bir konumu bulunmaktadır.

Kütüphaneler bilgiye erişimin, yani Birleşmiş Milletler 2030 Gündemi'nde yer alan Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin (SKH'ler) tamamını destekleyen bir amacın, güvencesidir.

Bilgi toplumu internet bağlantısına sahip olmanın çok daha ötesinde bir kavramdır. Dünya çapında dağılmış 320,000 halka açık kütüphane ve parlamentolarda, üniversitelerde, bilim ve araştırma kurumlarında, okullarda veya özel mülkiyet altında bulunan bir milyondan fazla kütüphane, bilginin ve bilgiyi kullanmak için gerekli becerilerin herkes tarafından erişilebilir olmasının güvencesidir ve bu nedenle de dijital çağda herkes için son derece önemli kurumlardır. Kütüphaneler bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) altyapısı sunmakta, insanların bilgiyi etkili kullanma kapasitesi geliştirmesine yardımcı olmakta ve gelecek nesillerin aynı bilgiye erişimine olanak sağlayacak şekilde bu bilgiyi muhafaza etmektedir. Kütüphaneler ayrıca yeni ve toplumun dışında kalmış gruplara etkili bir şekilde erişebilen yerleşmiş ve güvenilir bir kurumsal ağ sunmaktadır.

Ülkemizde, *[buraya kütüphaneciler derneği tarafından ülkedeki kütüphanelerin SKH'leri veya amaçlarını nasıl desteklediğini gösteren iyi bir örnek eklenmelidir]* Kütüphaneler 2030 Gündemi'nin uygulanmasını desteklemeye hazırdır.

Bu mektubu sizinle ülkemizde Birleşmiş Milletler 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine ulaşılabilmesi için bilgiye erişimin ve kütüphanelerin nasıl katkılarda bulunabileceğini görüşmek üzere bir toplantı talep etmek için yazıyoruz. İlk uygun zamanınızda sizinle görüşmek için hazır olduğumuzu ve hedefler uygulanmaya devam ettikçe de bağlantı içerisinde kalmayı umut ettiğimizi bildiririz.

Saygılarımla,

İmza

Ad, Soyad

Görev/Ünvan

Kurum ya da (*birden fazla kurum mektubu imzalıyorsa*) kurumların adı

Dağıtım: (*buraya mektubun gönderildiği diğer kurumların adını yazınız*)

Ek 2: Bilgi Notu: Kütüphaneler ve bilgiye erişim, ulusal kalkınmaya önemli katkı sağlamaktadır.

Halkın bilgiye erişimi, bilgi toplumlarının oluşturulmasını destekler ve buna halkın bilgiyi etkili bir biçimde kullanmak için ihtiyaç duyduğu altyapı ile BİT-medya-bilgi okuryazarlığı becerileri de dâhildir; ayrıca gelecek nesiller için de erişim devamlılığının güvence altına alınmasını gerektirir. Bu tanım kapsamında sağlanması beklenen bilgi türü, devletler tarafından sunulan bilginin ya da Bilgi Edinme Hakkı mevzuatı gereği sağlanması beklenenin ötesine geçmektedir. Ancak kamunun bilgiye ve veriye erişim hakkını desteklemekle birlikte, kişisel bilginin gizli kalması hakkına saygı duyulması da en temel unsurdur.

Bilgiye erişim tüm Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerini desteklemektedir

Dünya nüfusunun yarısının çevrimiçi bilgiye erişimi bulunmamaktadır. Günümüz bilgi toplumunda kütüphaneler herkes için erişim fırsatı sunmaktadır.

Dünyanın her yerinde fırsatlara erişim bilgiye erişimle başlamaktadır. Halkın bilgiye erişimi bireylerin kendi hayatlarını iyileştirmek için bilgiye dayalı kararlar verebilmelerini sağlamaktadır. Güncel ve ilgili bilgiye erişimi olan toplumların yoksulluğu ve eşitsizliği yok etme, tarımsal üretimi geliştirme, nitelikli eğitim sunma ve insanları sağlık, kültür, araştırma ve yenilikçilik anlamında destekleme anlamında çok güçlü bir konumu bulunmaktadır.³²

Kütüphaneler tüm Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerini destekleyen bilgiye erişimi güvence altına almaktadır.

Bilgi toplumu internet bağlantısına sahip olmanın çok daha ötesinde bir kavramdır. Dünya çapında dağılmış 320,000 halka açık kütüphane ve parlamentolarda, üniversitelerde, bilim ve araştırma kurumlarında, okullarda veya özel mülkiyet altında bulunan bir milyondan fazla kütüphane, bilginin ve bilgiyi kullanmak için gerekli becerilerin herkes tarafından erişilebilir olmasının güvencesidir ve bu nedenle de dijital çağda herkes için son derece önemli kurumlardır. Kütüphaneler bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) altyapısı sunmakta, insanların bilgiyi etkili kullanma kapasitesi geliştirmesine yardımcı olmakta ve gelecek nesillerin aynı bilgiye erişimine olanak sağlayacak şekilde bu bilgiyi muhafaza etmektedir. Kütüphaneler ayrıca yeni ve toplumun dışında kalmış gruplara etkili bir şekilde erişebilen yerleşmiş ve güvenilir bir kurumsal ağ sunmaktadır.

Kütüphane hizmetleri Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin (SKH) tamamının daha başarılı sonuçlar elde etmesine şunları yaparak katkıda bulunmaktadır:

- Medya ve bilgi okuryazarlığı da olmak üzere evrensel okuryazarlığı ve dijital becerileri destekleyerek;
- Bilgiye erişim anlamındaki uçurumları kapatarak hükümetlerin, sivil toplumun, iş dünyasının ve halkın yerel bilgi ihtiyaçlarını daha iyi anlamalarına yardımcı olarak;
- Hükümet programları ve hizmetleri için bir hizmet noktası ağı sunarak
- BİT erişimi yoluyla, kendilerini insanların yeni dijital beceriler geliştirmesine yardımcı olmaya adanmış çalışanlarıyla dijital dahil olmayı geliştirerek
- Araştırmacı ve akademik camianın kalbi olma görevini yürüterek
- Dünya kültürünü ve mirasını muhafaza ederek ve bunlara erişim sağlayarak

Kütüphaneler 2030 Gündemi'nin uygulanmasını desteklemeye hazırdır.

³² Lyon Declaration on Access to Information and Development <http://www.lyondeclaration.org>

Türkçe sürüm: <http://www.tk.org.tr/index.php/TK/article/view/2461/2444>

Kütüphaneler ülkenin kalkınma önceliklerine katkıda bulunabilecek kanıtlanmış maliyet-etkin ortaklardır. Birçok ülke, kütüphaneleri BM merkezleri olarak tanımlamıştır ve onları BM ve SKH'ler hakkında bilginin alınabileceği önemli noktalar haline getirmiştir. Kütüphaneler SKH'lere yönelik ilerlemeyi daha şimdiden desteklemektedir:

Küçük ölçekli gıda üreticilerinin gelirinin artırılması (Hedef 2): Romanya'daki Biblionet³³ programı kapsamında eğitilen halk kütüphanesi çalışanları yerel yönetimlerle birlikte çalışarak 100,000 çiftçinin BİT hizmetlerini kullanarak tarımsal destek fonlarına başvuru yapmalarına yardımcı oldu; çalışma 2011-2012'de 187 Milyon Amerikan Doları desteğin bu yerel topluluklara ulaşması ile sonuçlandı.

Hayatboyu öğrenme fırsatlarının tanıtılması (Hedef 4): Botswana'da halk kütüphaneleri hükümetin 2016 Ulusal Vizyonu hedeflerini desteklemek yönünde çok büyük adımlar attı; bu vizyon, BİT erişimi, kütüphane kullanıcılarının bilgisayar becerilerinin iyileştirilmesi ve kullanıcıların iş dünyasında, eğitimde ve istihdam anlamında başarılı olmalarını desteklemeyi içeriyordu.³⁴

Kadınların ve kız çocukların güçlendirilmesi (Hedef 5): Uganda Milli Kütüphanesi özellikle kadın çiftçiler için tasarlanmış BİT eğitimleri sunarak,³⁵ bu kadınların hava tahmin raporları ve hasat fiyatları gibi bilgilere erişmelerini sağlamış, kendi yerel dillerinde çevrimiçi pazarlar kurmalarını desteklemiştir.

Üretken istihdam ve iş güvencesi sağlanması (Hedef 8): Bir yıl içerisinde Avrupa Birliği'nde 4,1 milyon yetişkin istihdam faaliyetleri için halk kütüphanelerindeki bilgisayarları kullandı: 1,5 milyon kişi iş başvurusu yaptı, çeyrek milyondan fazlası da bu şekilde iş buldu.³⁶

³³ IREX (2013), Librarians, Internet Improve Farmers' Livelihoods in Romania
<http://www.irex.org/news/librarians-internet-improve-farmers%E2%80%99-livelihoods-romania>

³⁴ IFLA (2013), The Role of Public Libraries in the Attainment of Botswana's Vision 2016
<http://library.ifla.org/258/1/201-radijeng-en.pdf>

³⁵ Beyond Access (2012) Empowering Women and Girls Through ICT at Libraries http://beyondaccess.net/wp-content/uploads/2013/07/Beyond-Access_GirlsandICT-Issue-Brief.pdf

³⁶ Public Libraries 2020 (2014) Sayısal bilgi için: <http://www.publiclibraries2020.eu/content/see-numbers>

Ek 3: Kütüphaneler 17 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefini Nasıl Karşılıyor?

Her bir Hedef'e ilişkin örnekler ve tartışma noktaları daha sonra yayınlanacak, *Kütüphaneler ve SKH'ler (Libraries and the SDGs)* adlı kitapçıkta yer alacaktır.

Hedef	Kütüphane örneği
1. Sıfır Yoksulluk	Sri Lanka: e-Library Nenasala Programı ³⁷ ülkenin kırsal bölgelerinde yaşayan yoksul kesimine dijital okuryazarlık ve teknoloji erişimi kazandırılması için hükümet tarafından yürütülmekte olan bir girişimdir. Nenasalas Programı ile temel bilgisayar becerileri eğitimi sunulmakta, internet yoluyla çevrimiçi bilgiye ve ilgili yerel bilgiye erişim konusunda kılavuzluk edilmektedir.
2. Sıfır Açlık	Romanya: Biblionet ³⁸ programı kapsamında eğitilen kütüphane çalışanları 2011-2012'de ülkedeki 100,000 çiftçinin yeni internet ve bilgisayar hizmetlerini kullanarak toplam 187 milyon Amerikan Doları fon desteği almasına destek olmuştur. Eğitimlere katılan 1000'den fazla kütüphane çalışanı yerel yöneticilerle birlikte bu hizmetleri kütüphanelerine getirmeye karar vermişlerdir. Yerel yöneticilerin büyük çoğunluğu bu hizmetin çiftçilerin çıkarına olduğunu anlamıştır. Program çiftçilere teknoloji kullanarak resmi formlara nasıl erişip bunları devlet kurumlarına teslim edebileceklerini öğrenme konusunda yardımcı olmuş, zamandan ve paradan tasarruf etmelerini sağlamıştır.
3. İyi Sağlık	Küba: <i>Infomed</i> adıyla Küba'daki ilk elektronik sağlık bilgisi ağ sistemi kurulmuştur. Bu ağ, Sağlık Bakanlığı Ulusal Tıp Bilimleri Bilgi Sistemi'ni oluşturan bir dizi kütüphane, bilgi merkezi ve diğer kurumlar arasındaki elektronik bilgi alışverişini kolaylaştırmak üzere başlatılan bir projenin bir bölümü olarak ortaya çıkmıştır. ³⁹
4. Nitelikli Eğitim	Kanada: 2001 yılından beri Vancouver bölgesindeki birçok bölgede sunulan Library's Man in the Moon (Kütüphanenin Aydaki Adamı) yetişkin erkekler ve küçük çocuklar için bir okuryazarlık programıdır. Programın çıkış noktası, babaların çocukların hayatlarında daha fazla yer almasının çocukların sağlık ve okuryazarlık başarılarına çok büyük etki ettiğini gösteren güncel araştırmalardır. Babalara küçük çocuklarıyla nasıl oyun oynayacakları, şarkı söyleyecekleri, sohbet edecekleri ve kitap okuyacakları öğretilerek baba-çocuk bağının kurulması ve bu bağın çocuğun okulda ve daha sonraki yaşamda çocuğun okumaya hazır olma halinin, mutluluğunun ve başarısının temelini oluşturması sağlanmaktadır. ⁴⁰
5. Cinsiyet Eşitliği	Nepal: READ Bilgi ve Kaynak Merkezi (Information and Resource Centre) tarafından yürütülen Kapasite İnşası Girişimi, kadınların ve genç kız çocukların hayatları hakkında içgörü sahibi olmalarına yardımcı olmaktadır. Güçlendirme programı kapsamında kadın hakları, cinsiyet eşitliği, sağlık, kadına karşı şiddet ve diğer konularda seminerler ve çalıştaylar düzenlenmektedir. Kütüphaneler kadınları ayda bir kez kütüphanenin farklı bir bölümünde kadınların özgürce düşüncelerini ifade edebilecekleri bir ortamda toplanan kadın grubuna üye olmaya teşvik etmektedir. Okuryazarlık ve hesaplama yapma, İngilizce, BİT, girişimcilik becerileri ve satmak üzere mal üretmeye yönelik el işi kursları gibi kurslar da verilmektedir. ⁴¹

³⁷ Bill & Melinda Gates Foundation (2014), Global Libraries Access to Learning Award <http://www.gatesfoundation.org/What-We-Do/Global-Development/Global-Libraries/Access-to-Learning-Award-ATLA>

³⁸ IREX (2013), Librarians, Internet Improve Farmers' Livelihoods in Romania <http://www.irex.org/news/librarians-internet-improve-farmers%E2%80%99-livelihoods-romania>

³⁹ Advancing Sustainable Development Through Information and Communication Technologies: WSIS Action Lines Enabling SDGs http://www.itu.int/net4/wsis/sdg/Content/wsis-sdg_draftbooklet.pdf

⁴⁰ http://www.vpl.ca/news/details/mitm_receives_lozier_award

⁴¹ <http://www.eifl.net/eifl-in-action/empowering-women-and-girls-innovation-award>

6. Temiz Su ve Halk Sağlığı	Honduras: San Juan Planes Halk Kütüphanesi, şehir meydanında yürüttüğü su arıtma tesisi projesi ile bölge halkına temiz ve sağlıklı su sağlanması konusunda çok önemli bir rol oynamaktadır. ⁴²
7. Temiz Enerji	Namibya: Dünyanın birçok yerinde halka açık kütüphaneler insanların okumak, ders çalışmak ve iş başvurusu yapmak için ihtiyaç duydukları aydınlatmaya ve elektriğe sürekli erişebildikleri tek yerdir. Katatura halk kütüphanesi halka BİT erişimi, çalışma odaları ve mobil telefon kullanma kursları sunmaktadır.
8. İyi İstihdam ve Ekonomik Büyüme	Avrupa: Avrupa Birliği'nde her yıl 250,000 insan halk kütüphaneleri yoluyla iş bulmaktadır. ⁴³ Tüm iş başvuru yapma süreçleri çevrimiçi ortama taşındığı için halkın BİT ve ilgili becerilere erişimi olması iş başvurusu yapabilmelerini sağlamaktadır.
9. Yenilik ve Altyapı	Letonya: Letonya'da 2008-2010 döneminde halk kütüphanelerine yapılan her 1 Dolar'lık yatırım karşılığında yaklaşık 2 Dolarlık değer (doğrudan ve dolaylı) yaratılmıştır. Halk kütüphanelerinde bilgisayar ve İnternet kullanımı için yapılan yatırımın geri dönüşü ise daha da yüksektir: her 1 Dolar'lık yatırım karşılığında 3 Dolar'dan daha fazla bir değer yaratılmıştır. ⁴⁴
10. Eşitsizlikle Mücadele	Moğolistan: Moğolistan'daki 15,000 görme engelli ya da sınırlı görmeye sahip kişi işsizdir. 2010 yılında, Ulan Batur Halk Kütüphanesi ve Moğolistan Ulusal Görme Engelliler Federasyonu iki kayıt stüdyosu kurarak dijital DAISY formatında konuşan kitaplar oluşturmuşlar, erişilebilir material miktarını yükseltmişler ve görme engelliler için yeni öğrenme fırsatları yaratmışlardır. Moğolistan Kütüphaneler Konsorsiyum'u da engelli kişilerin basılı materyale erişiminin kolaylaştırılmasını ön gören Marakeş Anlaşması'nın savunuculuğunu yapmış, parlamento da Temmuz 2015'te Marakeş Anlaşması'nı kabul etmiştir. ⁴⁵
11. Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar	Mali: 2013 yılında silahlı gruplar Kuzey Mali'yi ve kültürel mirası ve çok değerli belge mirasına sahip kamusal ve özel kütüphaneleri ile ünlü Timbutku şehrini işgal etmiştir. İşgal süresince bu yazmaları koruyabilmek için gönüllüler uluslararası destek de alarak bunları Bamako'ya kaçırmışlardır. O zamandan beri bu yazmalar başkentte muhafaza edilmektedir ve yenileme ve dijitalleştirme yapılmaktadır. Kütüphaneler Mali'nin eşsiz mirasının kurtarılması ve muhafaza edilmesinde en ön safta görev almıştır. ⁴⁶
12. Sorumlu Tüketim	Birleşik Krallık: Croydon, Derby ve Birleşik Krallık'taki farklı şehirlerde bulunan kütüphanelerde, kullanıcılar hangi elektrikli cihazların çok fazla enerji tükettiğini anlayabilmek için enerji sarfiyat ölçüm cihazları ödünç alabilmekte, böylece de kendi enerji tüketimlerini azaltabilmektedirler. ⁴⁷
13. Gezegenin Korunması	Amerika Birleşik Devletleri: Ulusal Sağlık Enstitüsü, Ulusal Tıp Kütüphanesi'nin bir kolu olan Çevresel Sağlık Öğrenci Portalı, 6-8'inci sınıf öğrencilerine ve öğretmenlerine çevrenin sağlığını nasıl etkileyebileceğini öğrenmeleri için güvenli ve faydalı bir kaynak sunmaktadır. İnternet sitesinde su kirliliği, iklim değişikliği, hava kirliliği ve kimyasallar gibi konular anlatılmaktadır. ⁴⁸
14. Sualtı Yaşam	Endonezya: Endonezya Milli Kütüphanesi eğitime erişimin son derece zor olduğu binlerce adaya dağılmış nüfusun eğitim ve okuryazarlık düzeyinin yükselmesi için önemli bir rol üstlenmiştir: birçok kütüphane hizmeti botlarla sağlanmaktadır.

⁴² Beyond Access MDGs report http://beyondaccess.net/wp-content/uploads/2013/07/Beyond-Access_MDG-Report_EN.pdf

⁴³ Public Libraries 2020 (2014) See the numbers <http://www.publiclibraries2020.eu/content/see-numbers>

⁴⁴ K Paberza (2012): Economic value and impact of public libraries in Latvia

⁴⁵ <http://www.eifl.net/eifl-in-action/right-read> <http://www.eifl.net/news/mongolia-votes-ratify-marrakesh-treaty-persons-print-disabilities> http://www.eifl.net/sites/default/files/vip_mongolia.pdf

<http://02old.eifl.net/ulaanbaatar-city-public-library-mongolia> <http://www.eifl.net/news/mongolia-library-success-sparks-law-change> <https://www.flickr.com/photos/eifl/6102628375/in/album-72157641310335394/> <https://www.flickr.com/photos/eifl/6103174082/in/album-72157641310335394/>

⁴⁶ <http://www.unesco.org/new/en/culture/themes/armed-conflict-and-heritage/emergency-actions/mali/>

⁴⁷ <http://www.croydonlibraries.com/library-services/cut-energy-bills>.

⁴⁸ <http://kidsenvirohealth.nlm.nih.gov/generic/9/about>

- 15. Karada Yaşam** **Amerika Birleşik Devletleri: "Biyçeşitlilik Mirası Kütüphanesi (BHL)** biyoçeşitlilik literatürünün sağlandığı bir açık erişim dijital kütüphanedir. Kütüphanenin koleksiyonunda 15. ve 21. yüzyıllar arasında 40'dan fazla dilde yazılmış 160,000 ciltlik biyoçeşitlilik literatüründen alınmış 46 milyondan fazla sayfa bulunmaktadır. Dünyanın her yerinden bilim insanları bu verileri yeni türleri tanımlamak, nüfus ve ekosistem gerilemelerini haritalamak ve gelecekteki iklim değişikliği modellerini anlamak için kullanmaktadır. Bu tür veriler çevre koruma, sürdürülebilir kalkınma ve sorumlu kaynak kullanımı gibi konulara ilişkin politika geliştirilirken kullanılabilir.⁴⁹
- 16. Barış ve Adalet** **Moldova:** Kütüphaneler, açıklık ve hesapverebilirlik konularında taahhütler sağlanması amaçlı hükümet, sivil toplum ve iş dünyası arasında kurulmuş bir platform olan Açık Hükümet Ortaklığı eylem planlarına destek vermektedir. Kütüphane çalışanları ülkenin ulusal eylem planının geliştirilmesine ve kütüphanelerin bilgiye erişim destekçileri olarak bu plana dâhil edilmesine yardımcı olmak için sivil toplum toplantılarına katılmaktadır.
- 17. Hedeflere Yönelik Ortaklıklar** **Uluslararası:** Dünya Bankası Grup Kütüphanesi şahıslara ve uluslararası topluluğa ilgili bilgi ve hizmetler sunmaktadır. Bu faaliyetlerin amacı bilgi aktarımını güçlendirmek, şeffaflık ve hesapverebilirlik girişimleri ile iyi yönetim sağlamak ve ekonomik kalkınmayı desteklemektir. En nihai amaç ise Dünya Bankası Grubu'nun 2030 yılına kadar aşırı yoksulluğu bitirme ve her ülke nüfusunun %40'lık alt gelir grubunun gelir artışına sahip olmasını hedefleyen stratejisine uygun olarak, dünyanın her yerinde ortak büyümeye ve refaha yol açmaktır.⁵⁰

⁴⁹ <http://biodivlib.wikispaces.com/>

⁵⁰ <http://documents.worldbank.org/curated/en/2013/10/18372588/world-bank-group-strategy-vol-2-2-final-report>

Ek 4: Gösterge Önerileri

Not: SKH'lerin ve amaçların gerekliliklerini yerine getirmede gerçekleşen küresel ilerlemenin ölçümünde kullanılacak gösterge çerçevesi Mart 2016'da tamamlanacaktır. Aşağıdaki öneriler yalnızca IFLA'nın katkı olarak sunduğu ya da desteklediği önerilerden oluşmaktadır ve Mart 2016 öncesinde veya sonrasında değişmesi ihtimali bulunmaktadır.

Hedef	IFLA'nın desteklediği göstergeler	Notlar
Bilgiye erişim 16.10 Ulusal mevzuata ve uluslararası anlaşmalara uygun olarak, halkın bilgiye erişimini güvence altına al ve temel özgürlükleri koru	1. Halkın bilgiye erişimi için anayasal, yasal ve/veya politika güvencelerinin bulunması ve uygulanması (UNESCO tarafından önerilmiştir) 2. Habercilerin korunmasını güvence altına almak ve habercilere yapılan saldırılara yasal dokunulmazlık sağlanması ile mücadele etmek yoluyla temel özgürlükleri savunan ülke sayısı (UNESCO tarafından önerilmiştir)	Diğer sivil toplum örgütleri ile birlikte IFLA, bu hedefin her iki yönünün de ölçülmesini sağlayacak göstergeler bulunmasını savunmuştur: 'halkın bilgiye erişimini güvence altına al' ve 'temel özgürlükleri koru'. IFLA diğer örgütlerin 16.10 ile ilgili gösterge önerilerini desteklemektedir: UNESCO ⁵¹ Dünya Bankası Grubu ⁵² UNESCO, IFLA'nın da destekleyeceği ek bir gösterge de önermiştir: Her 1,000 kişilik nüfusa düşen kütüphane hizmet noktası sayısı
BİT 9.c Bilgi ve iletişim teknolojilerine erişimi önemli oranda arttır ve 2020 yılına kadar en azından gelişmiş ülkelerde evrensel ve makul fiyatlı internet erişimi sağlamayı hedefle	Genişbant internet erişimi olan halk kütüphanelerinin yüzdeleri oranı (UNESCO tarafından önerilmiştir)	
Okuryazarlık 4.4 2030 yılına kadar, istihdam, iyi işler ve girişimcilik için gerekli teknik ve mesleki beceriler de dahil olmak üzere ilgili becerilere sahip genç ve yetişkinlerin sayısını önemli miktarda yükselt	Beceri türü bazında, BİT becerilerine sahip gençlerin/yetişkinlerin yüzdeleri oranı (UNESCO, UNICEF tarafından önerilmiştir)	Önerilen göstergeler BİT becerileri bağlamında çok dardır. Bu nedenle IFLA, UNESCO tarafından geliştirilmiş olan Küresel MIL Değerlendirme Çerçevesi'nden (Global MIL Assessment Framework) alınacak veri ile medya ve bilgi (MIL) yeterliliklerinin kullanılmasını önermektedir.

⁵¹ <http://unstats.un.org/sdgs/files/open-consultation-iaeg/Summary%20of%20Comments%20on%20Indicator%20Proposals%2025-9-15.pdf>

⁵² <http://blogs.worldbank.org/governance/public-access-information-critical-promoting-peaceful-and-inclusive-societies>